



WIELKIE
PYTANIA

GRZEGORZ
SZYMANOWSKI

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania filozofii zakres rozszerzony dla szkoły ponadpodstawowej (LO, Technikum)

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek

Recenzja merytoryczna – prof. Radosław Cezary Gwizdon
dr Jan Łukasiuk
Katarzyna Szczepkowska-Szczęśniak
Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Epikureizm i stoicyzm jako dwa paradygmaty etyki.

Klasa / czas trwania lekcji:

klasa I, czas 2x45 min

Cele:

Uczeń:

- a) porównuje epikurejski hedonizm i stoicki perfekcjonizm jako załączki (odpowiednio) konsekwencjalizmu i deontologizmu;
- b) rekonstruuje spór o kryterium moralnej oceny czynu: skutki dokonanego czynu (np. osiągnięcie stanu braku cierpienia i lęku) vs. wewnętrzna charakterystyka czynu (np. stan harmonii z rozumną naturą);
- Dla uczniów wybitnie zdolnych – do portfolio – gromadzenie informacji o literackich śladach stoicyzmu i epikureizmu (korelacja z historią i językiem polskim, materiał spoza podstawy).

Metody/Techniki/Formy pracy

Metody i techniki pracy: analiza tekstów literackich (J. Kochanowski Fraszki, Treny) – wskazana współpraca i konsultacja z polonistą. Teatrzyk Kamishibai – dwie opowieści przedstawiające spór epikurejczyka ze stoikiem. Przygotowanie materiałów do teatrzyku dostosowane do deficytów uczniów z SPE. Podsumowanie – prezentacja dramowa lub akcja posterowa.

Środki dydaktyczne:

- teatrzyk Kamishibai; wydrukowane postacie ludzi, mieszczące się w okienku teatrzyku (4 razy po 4 sylwetki)
- karteczki dla uczniów (zielone, żółte, czerwone) – do pracy z OK
- nożyczki, arkusze papieru, klej
- utwory literackie

Opis przebiegu lekcji:

- a) Zapisujemy na tablicy NaCoBeZU: Jakie jest podejście stoików i epikurejczyków do wydarzeń niezależnych od nas? Jaka jest ocena moralna czynu przez stoików i epikurejczyków?
- b) Zmiana konfiguracji sali lekcyjnej na dostosowaną do teatrzyku Kamishibai – stworzenie widowni. Przesuwamy stoliki w jedną stronę – najlepiej wzdłuż ściany po przeciwnej stronie niż okna, pozostawiając pustą przestrzeń przed tablicą. Naprzeciw niej ustawiamy krzesła (można w półkołu). Pod oknami pozostawiamy trzy- cztery stoliki (będą potrzebne do ćwiczeń – do których zwłaszcza dla

wzrokowców - potrzebne jest dobre oświetlenie). Na stolikach tych zostawiamy nożyczki, papier i wydrukowane sylwetki.

- c) Dzielimy uczniów na 4 grupy.
- d) Polecamy zająć stoliki przy oknie i przygotować (wyciąć, ewentualnie pokolorować) sylwetki. Przekazujemy też wydrukowane polecenie:
Przygotujcie sylwetki ludzkie i tło, na którym wystąpią. Waszym zadaniem jest ułożyć scenkę do teatrzyku, pieśni IX i Fraszek Jana Kochanowskiego oraz drugą - kłótnię pomiędzy filozofami - epikurejczykami i stoikami, czy ważniejszy jest stan bez cierpienia lęku? Macie na to pięć minut. Scenka powinna zająć nie więcej niż 4 minuty.
- e) Uczniowie wykorzystują materiały i przygotowane scenki. Jedna grupa obsługuje teatrzyk, pozostałe zajmują widownię. Potem zmiana. Przeznaczamy na to nie więcej niż 10 minut lekcji.
- f) Proponujemy przemyśleć wnioski ze scenek tak, by móc odpowiedzieć na pytanie z NaCoBeZU. Gdy uczniowie będą gotowi, wyłożą zielone karteczki.
- g) Uczniowie pozostają na widowni. Wykorzystujemy przygotowane przez uczniów dekoracje, by przedstawić Tren XI Jana Kochanowskiego. Możemy przy tym w trakcie odgrywania scenki zadawać pytania.
- h) Jeśli zielonych kartek nie pojawi się wystarczająco dużo, proponujemy wykonanie jeszcze jednego ćwiczenia – wyciągając wniosek ze scenek, by charakteryzować spółki (np. osiągnięcie stanu braku cierpienia i lęku) vs. wewnętrzna charakterystyka czynu. Oczekujemy nadal na zielone kartki.
- i) Zakończenie – wybieramy jedną lub dwie osoby z zielonymi kartkami, by podsumować zajęcia. Wprowadzamy ocenę koleżeńską i samoocenę. Uczniowie z SPE oceniają się wzajemnie według osobnych kryteriów.

Komentarz metodyczny

Zajęcia zostały przygotowane zgodnie z założeniami konstruktywizmu. Przez większość czasu lekcji trwa samodzielna praca uczniów i znajdowanie chwytów. Lekcja jest zgodna z założeniami oceniania kształtującego, dlatego taka forma oceniania jest obecna podczas całych zajęć. Miarą sukcesu uczniów jest samodzielne stworzenie opisu i samodzielna analiza. Dla uczniów z SPE może mieć charakter twórczej ekspresji (np. udział w grupie niebieskiej). Uczniowie z SPE powinni być wspierani według indywidualnych zaleceń. Uczniowie ci otrzymują pomoc w czytaniu poleceń i treści zadań, dokładną analizę treści. Utwierdzamy się, że uczeń rozumie. Wydajemy krótkie i konkretne polecenia. Wydłużamy czas na pracę z tekstem. Dla uczniów z dysfunkcją wzroku praca przy teatrzyku (wykonanie postaci, rysunków) jest jedną z form twórczej ekspresji i powinna być doceniona oceną. Teatrzyk ma zadanie otworzyć osoby mające opory natury społecznej.